

Jan Kelderman en zijn tweelingbroer George zijn geboren op 16 september 1927 te Samarinda, NOI. Ze waren de zoons van Willem Herman Kelderman (23 april 1885, Enschede) en Geertruida Capel (27 juni 1889, Den Haag). De tweeling kwam uit een gezin met 6 kinderen. Hun vader was chef van het elektriciteitsbedrijf in Bagan Si Api Api (SOK). Hij werd daar in 1938 eervol ontslagen als brandspuitmeester bij de brandweer wegens vertrek.

Jan Kelderman zat samen met zijn broer George tijdens de oorlog geïnterneerd in interneringskamp Brastagi. Ze zaten daar zonder ouders en hadden een pleegmoeder.

Jan en George waren bij de groep jongens die in juni 1942 met Scoutingactiviteiten beginnen in Kamp Brastagi. Op 11 augustus wordt de Pioniergroep opgericht. In Achter Kawat en Gedek wordt beschreven over een ontmoeting die hij met een Japanse officier in het kamp had.

Brastagi was een gemengd Japans interneringskamp op Noord-Sumatra, 60 km ten zuiden van Medan aan het Toba-meer. Het kamp was ondergebracht in het gebouwencomplex van de Planters School Vereeniging Brastagi. De vrouwen en kinderen die op de hoogvlakte rondom Brastagi en Kaban Djahe verbleven en enkele oudere mannen werden geïnterneerd in de kostschool waar normaal accommodatie was voor 200 kinderen. De kampleiding was Nederlands. Op 16 april 1942 opende het kamp en waren er 939 mannen, vrouwen en kinderen gevangen. Na de eerste chaotische weken vond iedereen een plekje. Vrouwen en meisjes sliepen bij elkaar in de voormalige klaslokalen en kinderslaapzalen, jongens ouder dan 8 jaar sliepen apart.

Het kamp bestond uit een groot hoofdgebouw, rondom een binnentuin gebouwd, met aan de ene kant de lagere school met een zeer ruim gymnastieklokaal en het kleinere H.B.S. gebouw. Aan de andere kant van het hoofdgebouw stond het nieuwe meisjeshuis, ziekenhuis en het z.g. straatje, waar een aantal gebouwde huisjes voor de onderwijzers waren, een voetbalveld en een klein park, het Vondelpark.

Voor de oorlog was er al een Scoutinggroep in Brastagi. Na de Japanse bezetting stopten de Scoutingactiviteiten. In het geheim vormde Akela van Braningen met een aantal jongens de Pioniersgroep met de patrouilles Arenden en Panter. Eind juni 1942 hadden ze de eerste opkomst. Scato Gockinga werd patrouilleleider van de panter en Frits de Meyere van de arenden. Frank van Bovene van Gent, Hans Smit, Wim Hiddema, Robbie Beets, Freddy van de Woesteijne, Louis Serre, André Wegener Sleeswijk, George en Jan Kelderman werden lid. Begin augustus werden Hans ten Velde, Scato, George en Jan als de eerste verkenner geïnstalleerd.

Om de jongens en meiden in het kamp wat om handen te geven lukte het Akela van Braningen van de Nederlandse kampleiding toestemming te krijgen 'officieel' met

Scoutingactiviteiten te starten. Scouting werd in principe door de Japanners verboden, maar soms wel oogluikend toegestaan. Gedurende de oorlog waren ze soms strenger en soms meegaander. Op tien augustus 1942 werd de Afdeling Brastagi opgericht en op 11 augustus begon formeel de Pioniersgroep. Jacobus Meyerink werd hopman en Scheuer vaandrig. Op de 25e volgden weer een aantal installaties, waaronder Jan Bouwens als vaandrig en Ely Lysen. De groep krijgt vier patrouilles, naast de Panters en de Arenden beginnen ook de Herten en de Tijgers. George wordt patrouilleleider van de tijgerpatrouille. Op 22 augustus start een tweede groep omdat er ondertussen 66 jongens zijn die lid willen worden. Hans Grijseels wordt één van de eerste leden van de Rimboejagers.

Het afdelingsbestuur werd gevormd door Hopman Meijerink, Oehoe Oomen (Kabouters), Akela Hoek (welpen), Akstra De Lavalette (padvindsters) en Akela van Branningen als secretaresse. Naast de twee verkennersroepen, waren er voor de jongens twee welpenhordes. Voor de meisjes werd gestart met 2 kabouterkringen en twee meisjesroepen: Skoth (Steeds klaar om te helpen) en Opino (Opgericht in Oorlogstijd). Ze hadden khaki uniformen maar de patrouillelinten waren het enige Scouting kenmerk.

In september 1942 timmerden de jongens een hoek in de gymzaal om apart te kunnen zitten met de troepraad. "De Wigwam" werd het centrum van de afdeling Brastagi, met een deur die zelfs een goed slot had. Negen zware houtblokken om een echt brandend imitatie kampvuur verhoogden de gezelligheid. Het portret van Baden-Powell vond een plaatsje aan de muur op een blauwe jamboree-das. Op de 28^e wordt De Wigwam ingewijd. In oktober werden van twee oude jurken vlaggen gemaakt voor de verschillende onderdelen. Jan en George stoppen op 4 november 1942 met Scouting.

Op 22 december 1942 werden de geïnterneerden uit het Dokter Fonds ziekenhuis in Pematang Siantar overgebracht naar Brastagi. Er kwamen bijna 700 mensen bij. De scouts hielpen mee iedereen naar hun slaapverblijf te wijzen en spullen te dragen. Alle lessen op school en bijeenkomsten werden verboden en de lokalen werden gebruikt voor de huisvesting. Op 31 december 1942 wordt door de scouts een kampvuuravond gehouden. Jan Kelderman en Era Kayser doen hierbij een voordracht: Thomasvaer (Jan) en Pieterneel (Era). Mede door de toestroom van de nieuwe bewoners bleek in januari 1943 Scouting zo populair dat er ondertussen 3 jongensroepen, 4 welpenhordes, 3 meisjesroepen, 4 kabouterkringen en een pioniersstam waren, samen ruim 450 leden.

Op 31 mei 1943 moesten de oudste jongens naar het mannenkamp Soengei Sengkol. Onder de groep zaten ook de oudere patrouilleleiders. Intussen werd ook een nieuw afdelingsbestuur gevormd, omdat Hopman Meijerink door de Japanners zwaar mishandeld was. Naast Hiawatha Van Branningen als presidente en Awanda Put als secretaresse waren Akstra de Lavalette, Akela Hoek en Oehoe Overdijkink bestuurslid.

Eind '43 was de sfeer in het kamp erg bedrukt en dit raakte ook Scouting. Kinderen liepen weg en jongens die wel lid bleven werden gepest. De twee jongensroepen werden hierdoor verboden door de afdelingsleiding. Maar begin '44 kwam er weer nieuwe energie. Er werd een nieuwe pioniersgroep opgericht met de patrouilles panters, eekhoorns, vossen en bevers. Ria Eikens werd geïnstalleerd als padvindster in aanwezigheid van alle 25 leidsters. Ze werd kampleidster en kreeg het voor elkaar dat de Japanse commandant Scouting toestond. Toen er na verloop van tijd een Japanse official onverwacht op inspectie kwam,

droeg Eikens een padvindsters uniform en maakte iedereen zich zorgen om de gevolgen. De Japanner gaf haar hartelijk een hand. Hij was ook scout en had de Jamboree in 1937 bezocht.

Half december 1944 moesten alle jongens die ouder dan 10 waren het kamp verlaten naar het mannenkamp Si Rengorengo. Het is niet bekend of Jan en George bij deze groep zaten of al eerder Brastagi verlieten.

Hun zussen Willemien en Geertje zaten geïnterneerd in de kampen Poeloe Brayan en Aek Pamienke II. Hun vader zat in mannenkamp Bangkinang.

Meer informatie

[Registratie Willem Herman Kelderman & Geertruida Capel & Alida Johanna Fenna Kelderman & Hendrika Geertruida Helena Kelderman & Jan Kelderman & Georg Kelderman & Geertje Kelderman & Willemien Kelderman in 1913 » Open Archieven](#)

[Bangkinang \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Poeloe Brayan | Stichting Noord Sumatra Documentatie \(noordsumatra42-45.nl\)](#)

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[BRASTAGI \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

Brastagi kampbewoners 1942-1945

[Brastagi - Wikipedia](#)

[Soengei Sengkol Medan \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Si Regnorengo Rantau Prapat \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke Rantau Prapat \(japanseburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke - Wikipedia](#)

Logboek Opinotroep (via van Braningen)

Noord Sumatra in Oorlogstijd deel 1942 - uitgave van Stichting Noord Sumatra Documentatie

P.V. schrift van Era Käyser Scoutingmuseum Baarn